

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

COĞRAFYA

MARMARA BÖLGESİ

Marmara Bölgesi'nin Karakteristik Özellikleri

- Yüz ölçümü olarak 6. sırada bulunur.
- Yükseltisi en az olan bölgedir.
- İklim, bitki örtüsü, tarım ürünü çeşitliliği fazladır.
- Kıyı bölgeleri içinde en az yağış alan bölgedir. Yükseltisinin az olması, bu durumun başlıca nedenidir.
- Orman varlığında 4. sıradadır.

- Doğal yapıdaki bozulmanın en fazla yaşandığı bölgedir. İş imkanları fazladır, bu nedenle yoğun göç alır.
- Jeostratejik önemi en fazla olan bölgedir.
- Türkiye'nin en batı uç noktası, bu bölgeden geçer.
- Sanayi yatırımları ve sanayileşmede ülkemizin en önemli bölgesidir.
- En yoğun iç ticaretin yaşandığı bölgedir.
- Türkiye'nin en fazla ithalat ve ihracat yaptığı bölgesidir.

- Bor mineralleri ve doğal gaz rezervlerinde ilk sıradadır.
- Bulgaristan ve Yunanistan ile sınırı vardır.
- Turizm gelirlerinde birincidir.
- Enerji üretim ve tüketiminin en fazla gerçekleştiği bölgemizdir.
- Sanayi, ticaret, turizm bölgenin Türkiye ekonomisine yaptığı en önemli katkı alanlarıdır.

- Hidroelektrik enerji üretimi ve madencilik, bölge ekonomisinde en az paya sahiptir.
- Kuzey Anadolu Fay Hattı bölgeden başlar. (Saros Körfezi başlangıç yeridir.)
- İpek böcekçiliği, besi ve kümes hayvancılığı faaliyetlerinde Türkiye'nin en önemli bölgesidir.

ÖRNEK

- Turizm geliri en yüksektir.
- Endüstri kolu çeşitliliği en fazladır.
- Enerji tüketimi en fazladır.
- Okullaşma oranı en yüksektir.

Bu özelliklerin tümüne sahip olan bölge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akdeniz B) Karadeniz C) Marmara D) İç Anadolu E) Ege

KPSS 2010

A. Bölgenin Coğrafi Özellikleri

I. Yer Şekilleri

Ortalama yükseltisi en az olan, bu nedenle fiziki haritada yeşil rengin en yaygın kullanıldığı bölgedir. Yüzey şekilleri genel olarak sade yapılıdır. Yer şekillerinin sade ve ortalama yükseltinin az olması;

- Gerçek ve izdüşümsel yüz ölçüm arasındaki farkın en az,
- Akarsuların enerji potansiyellerinin en düşük,
- Tarım alanlarının geniş,

- Ulaşımın kolay,
- Gerçek ve indirgenmiş sıcaklık arasındaki farkın en az,
- Kıyı bölgeleri arasında yıllık yağış tutarının en düşük,
- Yayla turizminin gelişmemesi sonuçlarının doğmasına neden olmuştur.

Marmara Denizi'nin güney kıyıları girintili çıkıntılı bir yapıya sahiptir. Çıkıntılar;

- Armutlu
- Kapıdağ (Tombolo özelliğine sahiptir.)
- Biga
- Gelibolu
- Çatalca
- Kocaeli yarımadasıdır. Girintiler ise Saros, Erdek, Bandırma, Gemlik ve İzmit körfezleridir.

ÖRNEK

Aşağıdaki körfezlerin hangisinde, endüstri kuruluşlarının oluşturduğu çevre kirliliği nedeniyle deniz turizmi diğerlerinden daha az gelişmiştir?

- A) İzmit B) Gökova C) Edremit D) Antalya E) İskenderun

KPSS 2006

Bozcaada ve Gökçeada bu bölgede bulunur. Gökçeada'nın Avlaka Burnu, Türkiye'nin en batı uç noktasını oluşturmaktadır.

Uludağ, volkanik özellikte olup bölgenin en yüksek dağıdır. Kış turizmi gelişmiştir. Yıldız (Istranca), Kuru, Işıklar, Biga, Kaz, Samanlı Marmara Bölgesi'nin diğer dağlarıdır. Yıldız Dağları ve Biga Yarımadası engebenin en fazla olduğu yörelerdir.

Bölge ovaları tarıma elverişli ve verimleri yüksektir.

Başlıca ovaları;

- Ergene (Trakya)
- İnegöl, Karacabey, M. Kemal Paşa (Bursa)
- Gönen, Manyas (Balıkesir)
- Adapazarı'dır.

2. Akarsuları

Ergene, Sakarya, Susurluk başlıca akarsularıdır. Bu akarsulardan Ergene Ege Denizi'ne, Sakarya Karadeniz'e, Susurluk ise Marmara Denizi'ne dökülür.

Marmara Bölgesi'nde akarsuların yatak eğimleri oldukça azdır. Bu nedenle Türkiye'nin hidroelektrik enerji üretimine katkısı düşüktür. Ayrıca bölge akarsularının vadileri çoğunlukla sığdır. Bu durum taşkın yapma riskini artırmaktadır. Yağışın fazla olduğu dönemlerde (özellikle Ergene Nehri) taşkınlar yaşanmaktadır.

3. Gölleri

Göl yönünden zengindir. Göllerden sulama, içme suyu, balıkçılık ve turizm alanlarında yararlanır.

Gölün Adı	Oluşum Şekli	Bulunduğu Yer
Manyas (Kuş Cenneti)	Tektonik	Balıkesir
Ulubat	Tektonik	Bursa
İznik	Tektonik	Bursa
Sapanca	Tektonik	Sakarya
Terkos (Durusu)	Kıyı set	İstanbul
B. Çekmece	Kıyı set	İstanbul
K. Çekmece	Kıyı set	İstanbul

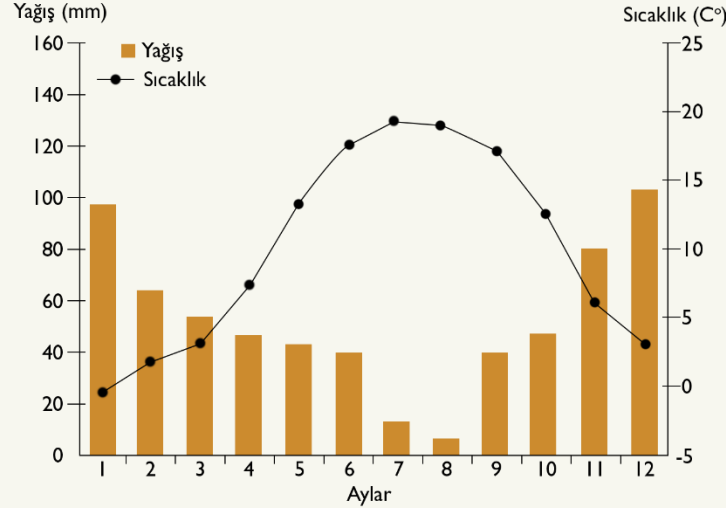
4. İklim ve Bitki Örtüsü

Marmara, iklim çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgemizdir. Akdeniz, Karadeniz ve Balkanlar arasında geçiş konumunda olması iklimsel çeşitliliği doğuran başlıca nedendir. Bölgede iklim farklılığı;

- Doğal bitki örtüsünün çeşitli,
- Tarım ürünü çeşitliliğinin fazla,
- Toprak türlerinin farklı olmasına yol açmıştır.

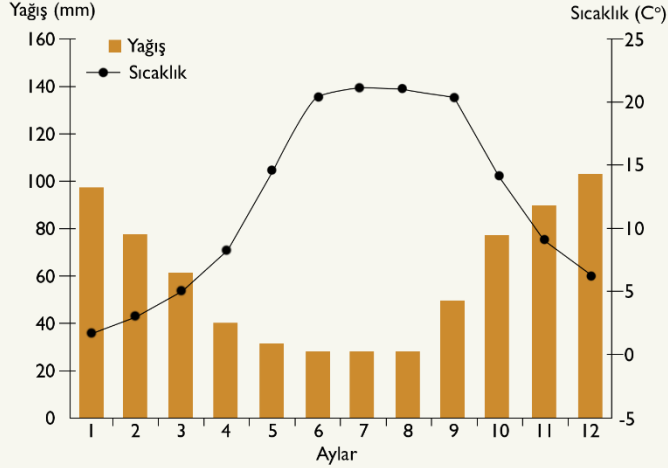
- Bölgenin Güney Marmara Bölümü'nde Akdeniz iklimi görülür. Ancak burada enlem ve Balkanlar'dan gelen soğuk hava kütlelerinin etkisiyle Akdeniz iklimi bozulmuş karakterdedir. Bitki örtüsü makidir.

Balıkesir ili sıcaklık ve yağış grafiği

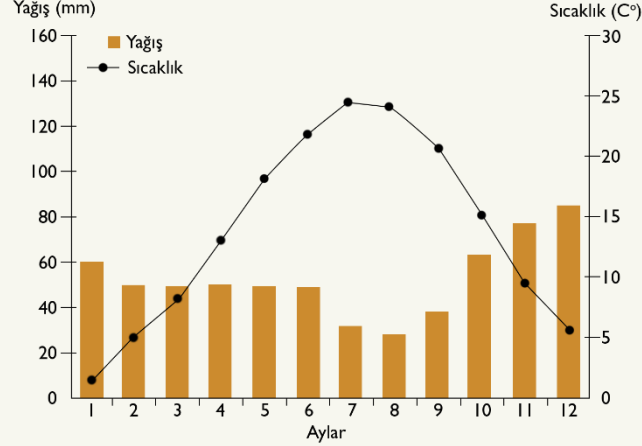

- Yıldız Dağları Bölümü ve Çatalca - Kocaeli'nin kuzey kesimlerinde Karadeniz ikliminin etkisi görülür. Ancak her mevsim yağış görülmez. Buralarda nemlilik, bölgenin diğer yörelerine göre daha fazladır. Yağışlar çoğunlukla kış aylarında düşer.

İstanbul ili sıcaklık ve yağış grafiği

Edirne ili sıcaklık ve yağış grafiği

- Ergene Bölümü'nde, deniz etkisine uzak olma nedeniyle karasal iklim belirmiştir. Ayrıca burada kışlar daha soğuk geçmektedir. Kuzeybatıdan gelen soğuk havaya açık olması, bu durumun başlıca nedenidir. Yağış miktarı azdır. Bitki örtüsü çoğunlukla antropojen bozkırdır. Nemlilik düşük olduğu için yıllık sıcaklık farkı, bölgenin diğer yerlerine göre fazladır.

5. Nüfus ve Yerleşme

- Nüfus miktarı ve nüfus yoğunluğu en fazla olan bölgedir.
- Bölgede nüfus artışının başlıca nedeni göçlerdir.
- Biga, Gelibolu, Yıldız Dağları bölgede nüfusun seyrek olduğu yerlerdir.
- Kentsel nüfusun en fazla olduğu bölgedir.

- Aşırı nüfuslanma, çevre kirliliğinin artmasına neden olmaktadır.
- Sanayileşme ve iş olanaklarının fazla olması, göç almasındaki başlıca etkindir.
- Göçlere bağlı olarak aritmetik ve fizyolojik nüfus yoğunluğu artma eğilimindedir.
- Sanayide çalışan nüfusun en fazla olduğu bölgedir.

ÖRNEK

Benzer topoğrafik ve iklimatik özelliklere sahip olmasına karşın İstanbul ilinin nüfus yoğunluğu Çanakkale ilinin 50 katıdır.

Bu yoğunluk farkının oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha fazladır?

- A) İstanbul'un kapladığı alanın daha küçük olması
- B) İstanbul'da ticaret ve endüstrinin çok gelişmiş olması
- C) Çanakkale Boğazı'nın batı yakasını oluşturan Gelibolu Yarımadası'nın millî park olması
- D) İstanbul'da kültür ve sanat etkinliklerinin daha fazla olması
- E) Çanakkale'de tarım alanlarının geniş yer tutması

KPSS 2010

ÖRNEK

İstanbul ve Bolu kentlerinin deprem riski taşımalarına karşın, bu kentlerde ve aralarında kalan yerlerde nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması üzerindedir.

Bu yerlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisi nüfus yoğunluğunun yüksek olmasının nedenlerinden biri değildir?

- A) Verimli ovaların varlığı
- B) Endüstri kuruluşlarının çokluğu
- C) Orman alanlarının varlığı
- D) İklim koşullarının elverişliliği
- E) Ulaşım olanaklarının çeşitliliği

KPSS 2007

6. Ekonomik Özellikleri

a. Tarım

- Ekili - dikili arazi oranı fazladır (yer şekilleri sade olduğu için).
- Ürün çeşitliliği fazladır (iklimin çeşitli olmasından dolayı).
- Aşırı nüfuslanma nedeniyle, bazı ürünlerin üretimi fazla olmasına karşın bölge ihtiyacını karşılayamaz. Bu nedenle diğer bölgelerden tarım ürünleri alınır.
- Ayçiçeği, pirinç, yulaf üretiminde ilk sırada; buğday, fındık üretiminde 2. sırada yer alır.

b. Hayvancılık

- Besi - ahır hayvancılığı çok gelişmiştir (ilk sırada). Sermaye birikiminin fazla olması ile tüketici nüfus kitlesinin varlığı besi hayvancılığının gelişimini sağlamıştır.
- Kalabalık nüfus kitlesi ve buna bağlı olarak pazarlama imkanlarının elverişli olması kümes hayvancılığında bölgeyi ilk sıraya taşımıştır.
- Güney Marmara'da, özellikle Bursa çevresinde ipek böcekçiliği eskiden beri yapılmaktadır.
- Marmara Denizi geçiş konumunda bulunduğu için balık çeşitliliği yönünden zengindir. Bölge, balık üretiminde Karadeniz'den sonra gelir.
- Merinos, kıvırcık koyunları yaygındır.

c. Endüstri

- Ulaşım ve pazarlama olanaklarının elverişli olması nedeniyle sanayinin en fazla olduğu bölgedir.

Bölgede yer alan başlıca sanayi kolları ve geliştiği merkezler	
Otomotiv	Bursa, Kocaeli
Dokuma	Bursa, İstanbul, Gemlik, Hereke
Konserve	Balıkesir, Bursa, Çanakkale
Seramik	Çanakkale, İstanbul, Bilecik (Bozüyük)
Petro-kimya	İzmit
Kağıt	İzmit, Balıkesir
Şeker	Kırklareli (Alpullu), Balıkesir, Sakarya
Vagon	Adapazarı

d. Maden ve Enerji

- Bor mineralleri, doğal gaz, volfram madenlerinde ilk sıradadır.
- Susurluk (Balıkesir), M. Kemal Paşa (Bursa), bor mineralleri; Uludağ (Bursa) volfram; Kırklareli doğal gaz yataklarının olduğu yerlerdir.
- Marmara Bölgesi enerji üretimi ve tüketiminde önde gelir. Sanayileşme bu durumun başlıca nedenidir.
- Hamitabat (Kırklareli), Ambarlı (İstanbul), Ovaakça (Bursa) doğal gaz santralleridir.
- Bölgenin enerji üretiminde en fazla paya sahip enerji kaynakları doğal gaz ve rüzgar, en az paya sahip enerji kaynağı ise akarsudur.

e. Ulaşım

- Gelişmiş kara ve demir yolu ağına sahiptir.
- Yüzey şekillerinin sade olması, yol yapım masrafının düşük olmasını sağlamıştır.
- İstanbul, İzmit, Tekirdağ, Gemlik, Bandırma başlıca limanlarıdır. İstanbul, Türkiye'nin en işlek limanıdır. Yükleme ve boşaltma kapasitesi bakımından da ilk sırada gelir.

f. Turizm

- Turizm gelirlerinin en fazla olduğu bölgedir. Turizm etkinliklerinin çeşitli olması, bu durumun başlıca nedenidir.
- Bölgede en az gelişmiş turizm etkinliği yayladır (yükselti az olduğu için).

Tarihi -Turistik Yerleri	Sağlık Turizmi	Doğal Turizm
Selimiye Camii (Edirne)	Gönen, Güre, Derman (Balıkesir)	Manyas, Ulubat, İznik, Sapanca
Assos, Truva (Çanakkale)	Armutlu, Çekirge, Oylat (Bursa)	Edremit, Ayvalık, Şile (Kumsal)
Topkapı, Dolmabahçe, Yıldız, Beylerbeyi Sarayları (İstanbul)		
Ulu Camii (Bursa)		

Kış Turizmi	Kongre Turizmi
Uludağ	İstanbul

ÖRNEK

Marmara Bölgesi'nde en az görülen turizm etkinliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deniz turizmi
- B) Sağlık turizmi
- C) Kış turizmi
- D) Yayla turizmi
- E) Kültür turizmi

KPSS 2007

B. Bölgenin Bölümleri

I. Çatalca – Kocaeli Bölümü

- İstanbul, Kocaeli, Sakarya bölümün il merkezleridir.
- Türkiye'de sanayinin, ulaşımın, ticaretin, nüfusun, kentleşmenin, doğal bozulmuşluğun en fazla olduğu bölümdür.
- En fazla göç alan bölümdür.
- Sanayide çalışan nüfus oranı en fazladır.

- Bölümün jeopolitik ve stratejik önemi yüksektir.
- En önemli iç ticaret merkezi İstanbul'dur.
- Bölümde petro-kimya endüstrisi gelişmiştir.
- Sakarya Ovası'nda fındık tarımı yapılır.
- Turizm gelirleri fazladır.
- En çok enerji tüketen bölümdür (sanayileşme nedeniyle).
- Kıyı set göllerinin bölgede en fazla olduğu bölümdür.

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangisi Kocaeli, Bursa ve Sakarya illerinin ortak özellikleri arasında yer almaz?

- A) Nüfus yoğunluklarının Türkiye ortalamasının üzerinde olması
- B) Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması
- C) Petrokimya endüstrisinin gelişmiş olması
- D) Dışarıdan göç alması
- E) Aynı coğrafi bölgede topraklarının bulunması

KPSS 2011

2. Güney Marmara Bölümü

- Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Yalova, Bilecik bölümün il merkezleridir.
- Bölgenin yüz ölçümü en büyük bölümüdür.
- Manyas, Ulubat, İznik gölleri bu bölümde bulunur. Tektonik göllerin bölgede en fazla olduğu bölümdür.
- Tarım alanları geniştir. Karacabey, Manyas, Balıkesir, Gönen, İnegöl, M. Kemal Paşa başlıca ovalarıdır.
- Bölümde Akdeniz iklimi görülür. Bitki örtüsü makidir.

- Bölümün en önemli iç ticaret merkezi Bursa'dır.
- Bölüm Türkiye'de, bor mineralinin rezervi yönünden ilk sırada gelir.
- İpek böcekçiliği yaygındır.
- Bölgede kış turizminin en fazla geliştiği bölümdür.
- Termal turizm gelişmiştir.
- Bölümün sanayisi gelişmiştir. Seramik, dokuma, konserve, otomotiv, gübre, şeker, yağ, kağıt, çimento başlıca sanayi kollarıdır.
- Bölümde Gökçeada'nın Avlaka Burnu, Türkiye'nin en batı uç noktasını teşkil eder.

3. Ergene Bölümü

- Edirne, Tekirdağ bölümün il merkezleridir.
- Yer şekilleri sadedir. Bu nedenle tarım alanları geniştir.
- Karasal iklim görülür. Kışlar bölgenin diğer bölümlerine göre daha soğuktur (karasallık ve kuzeybatıdan gelen soğuk hava akımları nedeni ile).
- Bölümün Bulgaristan ve Yunanistan'a sınırı vardır.
- Türkiye ayçiçeği üretiminde ilk sıradadır.

- Ergene Nehri boyunca pirinç tarımı yoğundur. Bölüm, Marmara Bölgesi'nin en önemli pirinç üretim alanıdır.
- Mandıra hayvancılığı gelişmiştir.
- Bölümün nüfuslanmasında tarım ve ulaşım en önemli etkenlerdir.
- İçki, dokuma, yağ, şeker bölümde gelişmiş sanayi kollarıdır.

4. Yıldız (Istranca) Dağları Bölümü

- Kırklareli bölümün il merkezidir.
- Bölgenin en geri kalmış bölümüdür. (Yer şekilleri, ulaşım yollarına sapa kalması, sanayinin gelişmemiş olması başlıca nedenlerdir.)
- Nüfus seyrek (iş imkanları kısıtlı olduğu için).
- Tarım alanları dardır. Bölümde en önemli ekonomik faaliyetler ormancılık ve hayvancılıktır.
- Bölgenin diğer bölümlerine göre daha nemli ve yağışlıdır.
- Bölgede en çok doğal gaz üretilen bölüm özelliğindedir. Hamitabat Santrali doğal gaz ile çalışmaktadır.
- Bölümün Bulgaristan'a sınırı vardır.